

Gyülekezetünk Története

Kőszeg város rövid története:

Kőszeg városa 12-13. században válik hadászati szempontból fontossá. A német betörések ellen sorra épültek a Kőszegi-hegységben az erődítmények.[1] A 13. század második felében Németújvári család ide tette át székhelyét. E család nagy építkezésekbe kezdett a városban, megépítették a Gyöngyös partján az alsó várat, és a várost fallal vették körül. Kőszeg városának megalapítása lényegében az ő nevükhöz fűződik.[2] Ezután a város többször cserél gazdát. Hol Magyarországhoz, hol a Habsburg birodalomhoz csatolják. Zálogvárosként használta például Mátyás király is.

A reformáció idején szinte az egész város protestánssá lett. Kőszegnek kb. 100 évig protestáns urai voltak. Az a szóbeszéd járja, hogy a protestáns uraknak könnyörögtek az a kevés római katolikus hívő, had tartsanak istentiszteleti összejöveteleket. Ebben az időszakban a már meglévő, és a római katolikusoktól elvett Szent Jakab templomot a német nyelvű protestánsok használták. Szükség volt azonban egy magyar nyelvű protestáns templomra is, és megépítették a Szent Jakab templom mellé egy másik templomot, amelyet a magyar nyelvű protestánsok használtak. Ezt a templomot ma a római katolikus testvérek használják Szent Imre templom néven.

A gyászévtizedben, a katolikus restauráció időszakában mind a kettő templomot elvesztik a protestánsok, és a városnak újra római katolikus urai lesznek. A város protestáns időszaka nem múlt el nyomtalanul, hiszen mind a mai napig, mint egy 1000 fős evangélikus közösség működik a városban.

Kőszeg és a Református Egyház:

A városban az első református lelkész Báthai István, ő 1584-ben kezdte meg munkáját a városban. Ott volt az 1591-es csepregi hitvitán, és mint kőszegi lelkész írta alá *Formula Concordiae* lutheránus iratot.[3] Az ő utóda Kincses Pál (1596-1597), meggyőződéses református volt. Nem írta alá az imént említett lutheránus dokumentumot.[4] Őt végül Reczés János esperes távolíttatta el Nádasdy Kristófné Choron Margit közreműködésével.[5] Az ő utóda Rusa Mihály volt, de ő már mint lutheránus foglalta el a kőszegi magyar nyelvű lelkészi állást.[6] Ettől kezdve a városban a helvét hitvallásúak nem igazán találhatók, csak a XX. században alapítanak egyházközséget. Ennek oka abban keresendő, hogy a reformáció idején a város inkább ágostai hitvallású protestánsok laktak. A város nagyszámú német ajkú lakosa inkább a lutheri irányhoz csatlakozott, ezért is lett a lutheránus protestáns vonal domináns a városban. Azt sem szabad elfelejteni, hogy az 1582. március 12.-én tartott ugyan még egységes protestáns zsinat után elkezdett távolodni egymástól a két protestáns irány. Ez az eltávolodás 1612-ben csúcsosodott ki, amikor is megalakul a Dunántúli Református Egyházkerület. Az ágostai hitvallásúak dominálása folytán, valamint a két protestáns vonal távolodása folytán a város történetéből kirekesztődnek a helvét hitvallásúak. Ez lehet az oka annak, hogy a református hívek csak a XX. században tudnak egyházközséget alapítani a városban.

A Református Egyházközség alapítása Kőszegen:

A kőszegi Református Egyházközség alapítása szorosan összefügg a Kőszegen található egykori nevén Hunyadi Mátyás Katonai Alreál iskolával. Ebben az iskolában játszódik Ottlik Géza: Iskola a határon című nagysikerű regénye. Ennek az iskolának a tanárai alapították a református egyházközséget Kőszegen 1933-ban, a gyülekezetünk öregjeinek elmondása szerint. 1933-as megalakulásról van egy tablója a gyülekezetünknek, amely arról tanúskodik, hogy ekkor Dr. Rácz Béla tábori lelkész látta el a közösség lelki vezetésének feladatát. Bulcsi Jánky Béla, mint főgondnok, és Püsky Gyula, mint gondnok vezette a fiókegyházközséget. A presbitériumnak még tagjai voltak: Faith Pál, Szijj Béla, Zsokár Károly, Székely Zoltán,

Székely Sándor, Püsky Lajos, Konya Dániel, Bán Korsós János, kőröstarcsai Veér Miklós, Bódog János, Kiss Sándor. A megalakulás előtt 1932 nyarán megveszik a Kert utca 4. szám alatti épületet Református Imaháznak.[7] Erre két évre rá, 1934. október 3.-án megvásárolják közadakozásból, valamint Püsky Gyula gondnok anyagi áldozatvállalásával a Kert utca 7. szám alatti épületet parókiának.[8] Így indult el Kőszegen a református gyülekezeti élet.

Fellelhető feljegyzett események a város reformátusságának életéből:

- **1945. március 30.-án** Kőszeg határában találnak egy elhagyatott csecsemőt, amelynek a Református Filadelfia Árvaház vállalt magára.[9] Tehát ekkor már létezett a Református Csecsemőotthon elődje.
- **1945. május 10.-én** közös hálaadó istentisztelet tartottak, amelyen hálát adtak a háború befejeződéséért.[10] Már ekkor működött az ökumené a városban.
- **1963. szeptember 15.-én** Békefy Benő református püspökgenerális vizitációt tart a református gyülekezetben.[11]
- **1983. október 23.-án** a kőszegi református egyházközség megalakulásának 50. évfordulóján emlékünnepséget tartanak a református imaházban.[12]

A gyülekezet lelki élete:

A gyülekezetben minden alkalommal meg volt tartva az istentisztelet, a legnehezebb időkben sem hagyták el. Fekete Sándor még arról tesz híradást, hogy a gyülekezet öregedik el és fogyóban van. Mindennek ellenére a hitoktatást igyekeznek megszervezni és gyülekezetet megfiatalítani. A '80-as években mindig szombaton volt a hitoktatás az imateremben, '87-től pedig Fekete Sándor lelkész felesége tartott vasárnap 11 órától gyerekfoglalkozást, amelyen részt vett 8-12 gyermek. 1989-ben pedig megszervezik a hitoktatást a Jurisics Miklós Gimnáziumban is csütörtöki napon 19-20 óra között. Katona Zsuzsa lelkésznő pedig még a szórványokban is szervezett hitoktatást (Gencsapátiban, Horvátzsidányban). Katona Zsuzsa lelkésznő – gyülekezeti tagok elmondása alapján – nagyon sokat foglalkozott a gyermekekkel és az idősekkel. Az ő munkája nyomán kezdett el a gyülekezet újból gyarapodni, majd utóda Veres János alatt ez a gyarapodás folytatódott.

A bibliaórákat Veres János kezdte újraéleszteni a gyülekezetben. Kezdetben csak hitéleti kérdésekkel foglalkozó beszélgetések voltak ezek az alkalmak. Gyülekezeti tagok kívánságára pedig bevezettek egy hagyományos bibliaórát is, ahol kizárólag a Biblia tanulmányozásával foglalkoztak. Nagyon sokat jelentett a gyülekezet életben a sok közös program, amely összefogta a közösséget. Ilyenek voltak a családi napok a '90-es évek második felétől kezdődően, vagy a Határátlépő Fesztivál, vagy éppen a Pünkösdi Kosárlabda Kupa. Mind-mind a gyülekezet tagok összetartozását segítette elő.

Gyülekezet ingatlanjai:

Ahogy már fentebb írtam a gyülekezetnek két fontosabb ingatlanja volt. Az egyik a parókia, amelynek megvásárlásáról már írtam, és az imaház, amelyet szintén említettem már. Mind a két épületet szinte folyamatosan újítani kellett. Az iktatott levelek, és munkaterv ezekről folyamatosan beszámolnak. 1980-as évektől kezdve a parókát hol tatarozták, hol a függőlépcsőt készítették el, mert leszakadt, hogy földemet erősítettek, hogy szennyvízelvezetést építették ki, hol fűtést korszerűsítettek. Az imaházzal is hasonló módon bajlódtak. Az imaház egyébként az Eszterházyak magtára volt, fentebb említett időmben megvásárolták a reformátusok. '82-ben lecserélték az imaház fapadlóját betonra, '83-ban az imaházat felújították, '84-ben az újonnan renovált imaház süllyedés miatt megrepedezik. '85-ben statikailag megerősítik, a repedéseket kijavítják.

1993-ban a gyülekezet az imaház mögötti telket megkapják a várostól adományba. Ebben az évben el is helyezik a templom alakövét szeptember 23.-án a gyülekezet alapításának 60. évfordulóján. Ekkor már eldöntött volt az, hogy a gyülekezet új templomot épít. Még nem tudták, hogy milyen forrásból valósulhat ez meg, de a kérdés már el volt döntve. Istenben

bíztak, de azért voltak szkeptikusok is. Gyülekezeti tagok elkezdték bontani a régi imaházat, amely szinte kártyavárként dőlt össze. Aztán svájci gyülekezetekkel vették fel a kapcsolatot, hogy azoktól kérjenek némi támogatást, az országban mindenfelé gyülekezetekhez adománykérő leveleket küldtek szét, de csak 96 gyülekezet hallotta meg a segélykérő szót. Külföldi magyar szervezetek segítettek némi anyagi hozzájárulással. A többit a gyülekezeti tagok adományából építették, valamint a két kezük munkájával járultak hozzá a templom felépüléséhez. A svájci testvérek pedig nem csak anyagiakkal, hanem munkájukkal is hozzájárultak a templom felépüléséhez. Jöttek nyaranta és együtt dolgoztak a kőszegiekkel. Csete György Kossuth-díjas és Ybl Miklós-díjas tervező tervezte meg a templomot rendkívül áron alul, ő ezzel támogatta a református templom felépülését. Ez a hatalmas vállalkozás pedig meghozta a lelki összetartozást is. A gyülekezeti tagok nagy kedvvel jöttek és dolgoztak együtt, főztek együtt és látták, hogy az ő munkájuk nem hiábavaló az Úrban.

Függelék:

A gyülekezet lelkészei:

1. Báthai István – 1584-1596. Rohoncra ment.
2. Kincses Pál – 1597-1598. Eltávolították. A gyülekezet evangélikussá lett.
3. Farkas Sándor – 1943. április 11. – 1956. szeptember 15.
4. Szakál Elemér – 1957. febr. 17. – 1975. ápr. 23. Szombathelyre távozott.
5. Feketes Sándor – 1981. aug. 1. – 1989. dec. 31. Körmendről jött.
6. Veres János – 1994. márc. 18. – 2010. júni. 22.

Gondozó és helyettes lelkészek:

1. Maller László tábori esperes – 1920...
2. Dr. Rácz Béla tábori főlelkész – 1936. február 1.-ig
3. Pais Sándor – missziós s. lelkész – 1936. febr. 1. – 1940. máj. 1.
4. Farkas Sándor – missziós s. lelkész – 1940. máj. 24. – 1943. ápr. 11.
5. Szakál Elemér – 1956. okt. – 1957. febr. 17. és 1975. ápr. 14. – 1981. júl. 31.
6. Katona Zsuzsanna – 1989. – 1993. febr. 1.
7. Dr. Lőrincz Zoltán – 1993. febr. 1. – 1993. nov. 1. [13]

[1] <http://www.koszeg.hu/varos/tortenelem/>

[2] <http://www.koszeg.hu/varos/tortenelem/>

[3] Lőrincz Zoltán, A kőszegi református templom, Protestáns Tanulmányi Központ, Kőszeg 1996, 30. oldal

[4] Lőrincz Zoltán, A kőszegi református templom, Protestáns Tanulmányi Központ, Kőszeg 1996, 31. oldal

[5] Lőrincz Zoltán, A kőszegi református templom, Protestáns Tanulmányi Központ, Kőszeg 1996, 31. oldal

[6] Lőrincz Zoltán, A kőszegi református templom, Protestáns Tanulmányi Központ, Kőszeg 1996, 31. oldal

[7] Mester István, Kőszeg Eseménynaplója 1700-1943. Kőszegi Baráti Kőr és a Kőszegi Ruhaipari Rt. 1944. 54. oldal

[8] Gyülekezeti tagok elbeszélése alapján, valamint Mester István, Kőszeg Eseménynaplója 1700-1943. Kőszegi Baráti Kőr és a Kőszegi Ruhaipari Rt. 1944. 55. oldal

[9] Ifj. Mester István, Kőszeg Eseménynaplója 1944-1985. Kőszegi Baráti Kőr és Városi Tanács V.B. 1986. 6. oldal

[10] Ifj. Mester István, Kőszeg Eseménynaplója 1944-1985. Kőszegi Baráti Kőr és Városi Tanács V.B. 1986. 8. oldal

[11] Ifj. Mester István, Kőszeg Eseménynaplója 1944-1985. Kőszegi Baráti Kőr és Városi Tanács V.B. 1986. 29. oldal

[12] Ifj. Mester István, Kőszeg Eseménynaplója 1944-1985. Kőszegi Baráti Kőr és Városi Tanács V.B. 1986. 69. oldal

[13] Lőrincz Zoltán, A kőszegi református templom, Protestáns Tanulmányi Központ, Kőszeg 1996, 33-34. oldal